

Oramon opeilla

Suomi on tuottanut väkilukuunsa suhteutettuna ylimäärin ralli- ja formulakuskeja sekä kapellimestareita. Syitä on ihmetelty. Kuskien on arveltu kehittyvän luonnostaan, koska suomalaiset voivat kaahata kuin kahjut hiljaisilla teillään. Mutta miksi kapellimestareita? Ja onpa kehittymässä Jorma Panulan näkemyksen vastaisesti pari kapellimestaritartakin.

Sinfoniaorkestereiden kesken vallitsee armoston kilpailu paremmuudesta. Rankinglistoja julkaistaan. Hollannin Concertgebouw keikkuu useimmiten kärjessä kannoillaan Berliinin ja Wienin filharmonikot. Nokkimisjärjestyksessä on varmaan perää, mutta siihen liittyy myös paljon mystiikkaa.

Eräs suomalaisen kapellimestarin pitkään johtamista merkittävistä bändeistä on Birminghamin sinfoniaorkesteri (CBSO). Sakari Oramo toimi tämän suuren orkesterin ylikapellimestarina ja musiikillisena johtajana vuosina 1998-2008.

Oramo ei astunut helppoon paikkaan. Hänen edeltäjänään oli toiminut parikymmentä vuotta maineikas Simon Rattle, jonka aikana CBSO kukoisti. Miten orkesterin taloudelliset tukijat ja tarkat kuulijat suhtautuisivat jääkarhujen maasta saapuvaan tuntemattomaan johtajaan? Mutta ei hätää, Oramo pärjäsikin loistavasti, vieläpä edeltäjänsäkin paremmin.

Haaveilin koko Oramon ajan pääseväni joskus kokemaan hänen tyyliään Birminghamissa. Ei onnistunut. Työmatkoilla ajat eivät sopineet, ja jos ne äkkiarvaamatta sopivatkin, ei saanut lippuja. Oramon johtamat konsertit kun tuppasivat täyttymään.

Oramon seuraaja latvialainen Andris Nelsons joutui kenties vieläkin kovempaan syyniin. Latvia tunnetaan laulavana kansana mutta sittenkin. No, nuori Nelsonskin otti hommat hyvin haltuunsa.

Nelsonsin tyylin kerrottiin olevan pehmeää, eikä hän kuulema räyhännyt soittajaparoille. Nelsons sai heidät oikeasti yrittämään. Jospa sitten pääsisin hänen johtamaansa konserttiin. Ties vaikka Oramon soundia olisi vielä jäljellä. Mutta taas tuli kaikenlaisia esteitä.

Kunnes nyt, kesäkuussa, vihdoinkin, melkein viime hetkellä onnistuin hankkiutumaan Andris Nelsonsin jäähyväiskonserttiin. Tilaisuus näytti loppuunmyydyltä, mutta kyllä sieltä lopuksi pikkurakoa löytyi.

Nelsons johti ensin lämpimikseen latvialaisen nykysäveltäjän Ēriks Ešenvalds:n rajun revityksen, josta en oikein saanut otetta. Sitten seurasi pääteos, Gustav Mahlerin sinfonia No 3. Mahlerin sinfoniat ovat jättimäisiä niin pituudeltaan kuin esittäjäkunnaltaankin. Tämä kolmas on niistä selvästi pisin, yli puolitoista tuntia.

Lavalla pauhasi noin satapäinen orkesteri, taustalla veisasi 260 laulajaa ja vielä edessä mezzosopraano. Erityisesti Mahlerin torvet nostattivat karvat pystyyn. Ja kun vielä kaikki lyömäsoittimet paukkuivat, katto tuntui notkuvan.

Pystyin näkemään, kuinka johtaja käänteli partituurin sivuja tai paremminkin, miten jätti kääntelemättä. Partituuri lojui suurimman osan aikaa Nelsonsin edessä avoinna sen viimeiseltä aukeamalta. Lähes tuntiin hän ei koskenut siihen. Ihmeellistä! Poikkeuksellisten pitkien aplodien perusteella rautakourien jälkeläiset tykkäsivät.

Nelsons jatkaa Bostonin sinfoniaorkesterin musiikillisena johtajana, mutta hänellä kerrotaan olleen sopimuksessaan ehtoja. Hän oli nimittäin kärkisijoilla Berliinin filharmonikkojen johtajaksi. Jos se olisi tärpännyt, Boston olisi saanut jäädä. Berliiniläiset valitsivat kuitenkin johtajakseen venäläisen Kirill Petrenkon. Onnea vaan Bostonille!

pajen.